

Hvad kan vi gøre ved John Wayne og Tarzan?

En workshop om mænd & arbejdsulykker

Resultater fra MARS – Mænd,
arbejdsulykker, sikkerhed og risiko

Hansen, CD¹, Nielsen, KJ² & Kyed, M¹

¹ Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

² Arbejdsmedicinsk Klinik, Regionshospitalet Herning, Denmark

Formålet med workshoppen

- Præsentere resultater fra en undersøgelse af betydningen af forskellige former for maskulinitet for ulykker og sikkerhed
- Diskutere hvordan dette kan bruges til forebyggelse
- Form:
 - Oplæg fra projektgruppen (Kent, Claus og Morten)
 - Gruppediskussion
 - Opsamling

Hvorfor er mænd interessante?

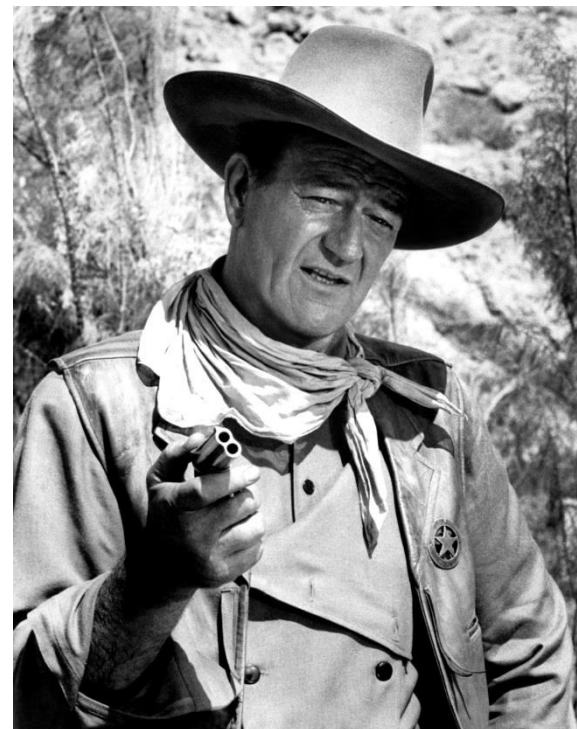
- Det er farligt at være mand!
 - Mænd står for 95% af alle arbejdsrelaterede dødsulykker
- Sikkerhedsforskningen har haft meget fokus på mandedominerede brancher som bygge- og anlæg, off-shore, jern- og metal
- Men faktisk er det specifikke tema 'maskulinitet' ret underbelyst
 - Er det at være en mand en risiko i sig selv – eller er der forskellige måder at være mand på, som medfører forskellige sikkerhedspraksis'er og måske derfor forskellige 'risikoniveauer'?

Hvad er maskulinitet?

John Wayne og Tarzan-syndromet

Dengang jeg startede i Falck havde vi "John Wayne-syndromet" og "Tarzan-syndromet". Det vil sige, man brugte ikke at kalde assistance til kollegerne op ad trapper eller ned ad trapper. Det gjorde man ikke. Det gjorde man selv. [Og] man peb ikke over noget som helst, uanset hvad man kom ud for. Tværtimod blev det lavet om til sort humor. Sort humor, som godt kunne virke noget afstumpet på udefrakommende, men som simpelthen bare var en facade...

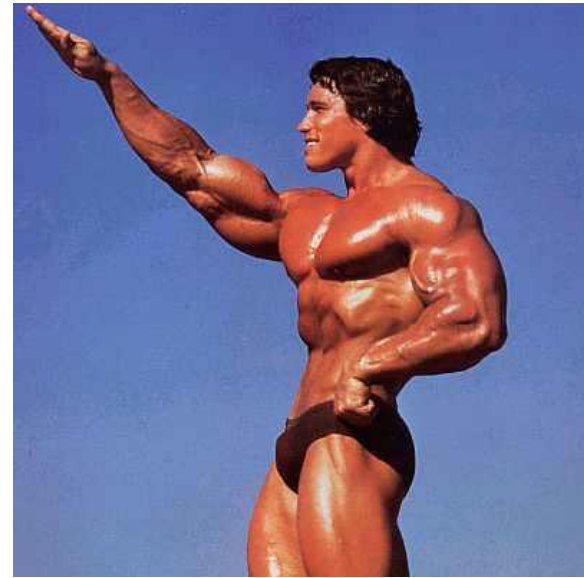
Men vi har både fået debriefinger og psykologhjælp ind. Det er ikke nogen skam i dag, at bægre er ved at flyde over. ... vi [har] set kolossale ændringer på området omkring tunge løft.

Hvad er maskulinitet?

Det modsatte af femininitet

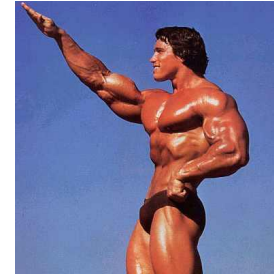
Beskedene, blid og går op i livskvalitet

Selvhævdende, hård og fokuseret på material succes

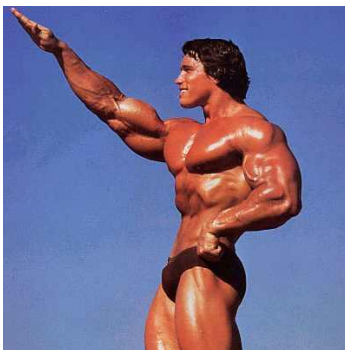
Hvad er maskulinitet?

Adskilte personlighedstræk

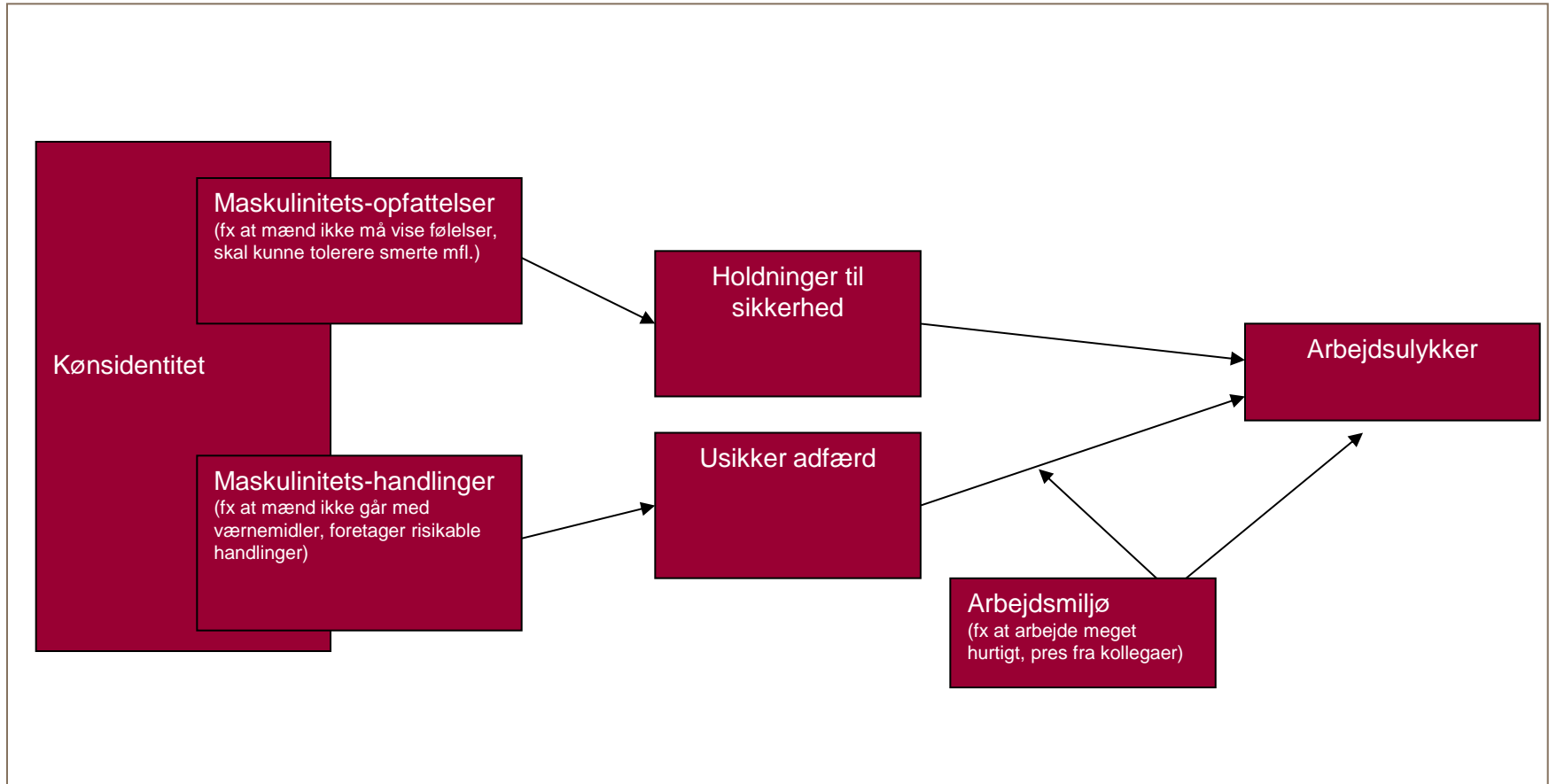
Hvad er maskulinitet?

Sociale normer/forventninger, der varierer mellem tid og sted

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN

Projektidé

To mandedominerede brancher

Hvordan kan man måle maskulinitet?

Dominans (Cronbachs $\alpha = 0,70$)

- 2. Den danske statsminister bør altid være en mand
- 3. Alle grupper bør have en mandlig leder.
- 44. En mand bør altid være familiens hovedforsørger
- 51. Mænd bør tage den endelige beslutning i pengesager

Extreme Self-reliance (Cronbachs $\alpha = 0,49$)

- 4. En mand bør kunne udføre sit job, selvom han er syg eller skadet
- 12. Mænd bør ikke låne penge af venner eller familie
- 13. Der bør være lidt 'handy-man' i alle mænd.
- 14. Mænd bør være i stand til at reparere de fleste ting i deres hjem.

MRNI-Total Scale (Cronbachs $\alpha = 0,83$)

Aggression (Cronbachs $\alpha = 0,55$)

- 34. En mand bør reagere kraftigt, hvis nogen lægger an på den kvinde han følges med
- 35. Drengene skal opmuntres til at demonstrere fysisk overlegenhed
- 42. Det er vigtigt for en mand at tage chancer, selvom han kan risikere at komme til skade.
- 45. Hvis tingene går en mand imod bør han 'mande sig op' og blive hård.

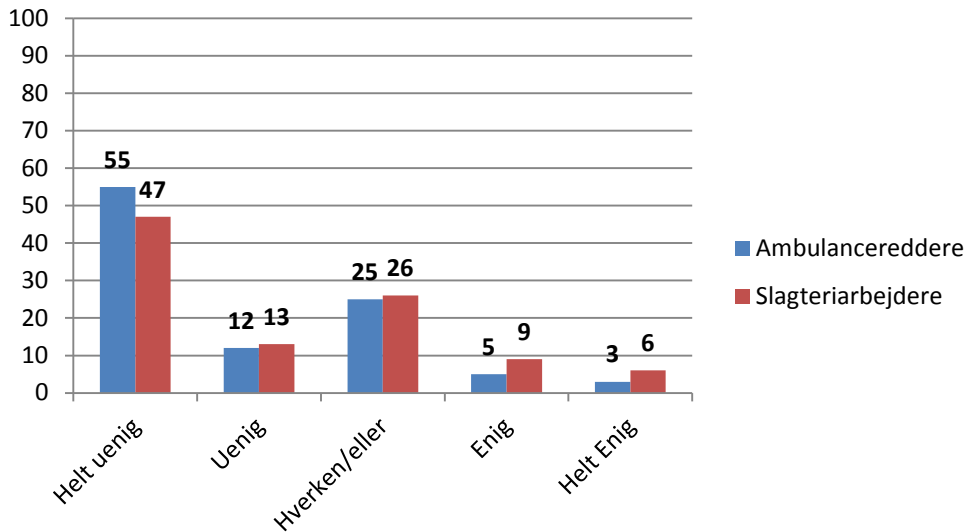
Restrictive Emotionality (Cronbachs $\alpha = 0,63$)

- 33. En mand bør ikke virke deprimeret selv om tingene går ham imod.
- 41. Mænd bør ikke lade sig påvirke i følelsesmæssigt anspændte situationer
- 46. Det er lidt pinligt, hvis en mand græder på grund af en trist kærlighedshistorie.
- 50. Man skal ikke kunne se på en mands ansigt, hvad han føler.

Traditionelle maskulinitetsidealer målt vha af items taget fra Male Role Norms Inventory-Revised (Levant et. al. 2007)

Hvor traditionelle maskulinitetsidealer har de to grupper overhovedet?

Alle grupper bør have en mandlig leder

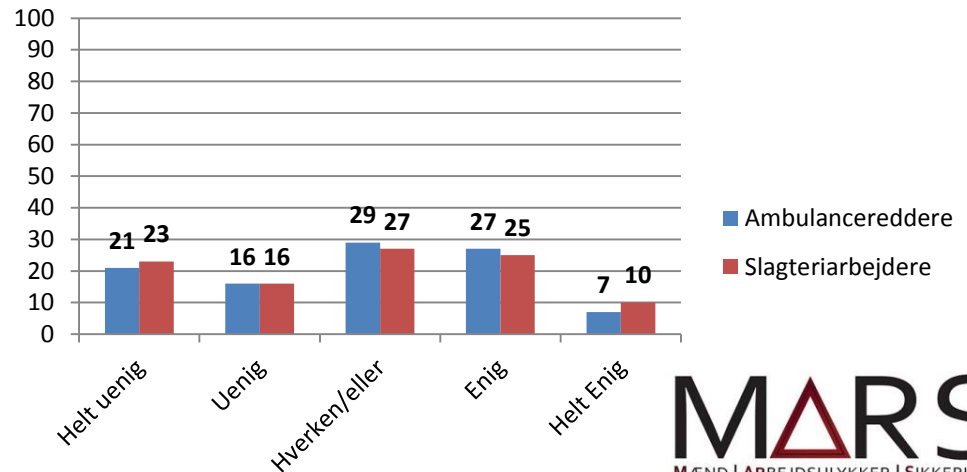

Deltagerne i undersøgelsen er i langt de fleste tilfælde helt eller delvist uenige i de traditionelle maskulinitetsidealer. Faktisk er der kun 10 % som i gennemsnit er mere enige i udsagnene end uenige.

Hvor traditionelle maskulinitetsidealer har de to grupper overhovedet?

Der er dog udsagn og idealer som der eksisterer en reel uenighed om – f.eks. illustreret ved hvor meget mænd bør være i stand til at håndtere selv. Dette illustrerer pointen med maskuliniteter der 'konkurrerer' om at opnå størst betydning.

Mænd bør være i stand til at reparere de fleste ting i deres hjem

Datamateriale

Kohortestudie:

- Ambulancereddere fra dansk redningsfirma (N = 1.606)
- Stikprøve af tilfældigt udvalgte slagteriarbejdere organiseret i NNF (N = 2.500)

Mål for maskulinitet

Maskulinitetsidealer (MRNI)

Maskuline karaktertræk (BSRI-M)

Feminine karaktertræk (BSRI-F)

Kontekstspecifikke sikkerhedsmål

Involvering i sikkerhed

Sikkerhedsledelse

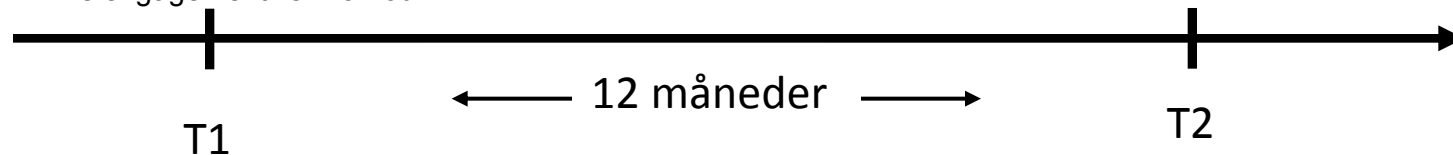
AR's engagement i sikkerhed

Sikkerhedsudfald

Bekvemmelighedsovertrædelser

Forsømmelser af rapportering

Prioritering af sikkerhed

n = 1.157 Ambulancereddere (svarprocent 62% & 73%)

n = 920 Slagteriarbejdere (svarprocent 53% & 66%)

Resultater

Deltagernes karakteristika

		Ambulancereddere (N = 1,157) Gns (SD)	Slakteriarbejdere (N = 920) Gns (SD)
<i>Sociodemografiske variable</i>			
Alder	Range: 17-69	42.4 (11.1)	43.0 (10.8)
Ancienitet (i år)	Range: 0-44	17.6 (11.3)	19.5 (11.1)
<i>Mål for maskulinitet (høj = mere)</i>			
Maskulinitetsidealer (MRNI)	Range: 0-53	17.6 (9.4)	20.2 (10.5)
Maskuline karaktertræk (BSRI-M)	Range: 5-54	34.0 (7.4)	31.5 (9.4)
Feminine karaktertræk (BSRI-F)	Range: 2-30	21.3 (4.0)	19.3 (5.0)
<i>Kontekstspecifikke sikkerhedsmål (høj = mere)</i>			
Involvering i sikkerhed	Range: 0-12	7.0 (2.9)	6.7 (3.8)
Sikkerhedsledelse	Range: 0-16	8.6 (3.6)	9.2 (4.5)
AR's engagement i sikkerhed	Range: 0-16	11.7 (4.2)	11.0 (4.8)
<i>Sikkerhedsudfald</i>			
Bekvemmelighedsovertrædelser	Range: 0-12	6.1 (3.2)	5.1 (3.7)
Forsømmelser af rapportering	Range: 0-12	8.8 (2.7)	7.4 (3.3)
Prioritering af sikkerhed	Range: 0-12	9.0 (2.5)	9.6 (3.0)

Resultater

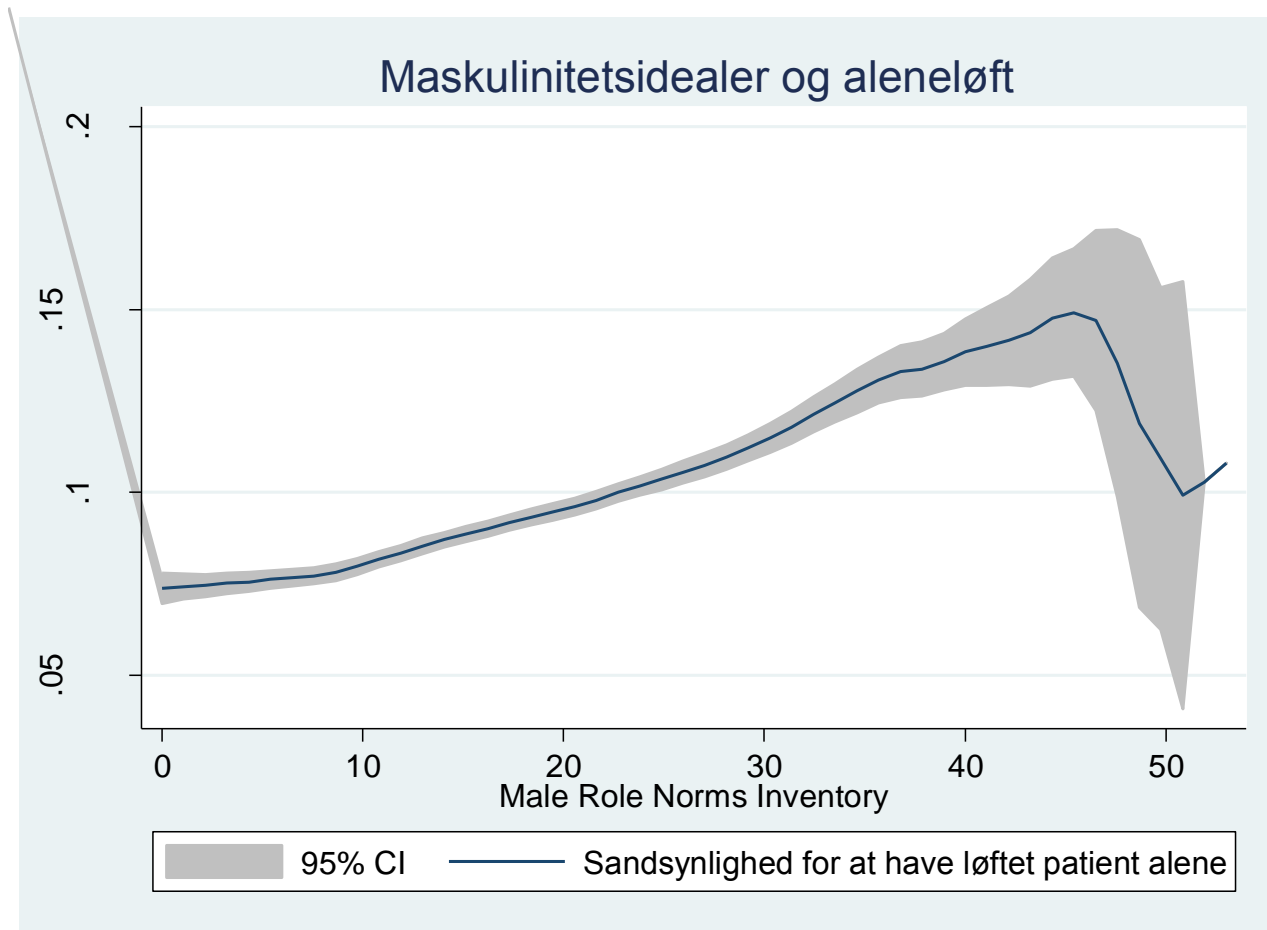
Fuldt justerede analyser

	Sikkerhedsudfald		
	Bekvemmeligheds- overtrædelser	Rapportering af forsømmelser	Prioritering af sikkerhed
<i>Mål for maskulinitet</i>			
Maskulinitetsidealer (MRNI)	0.106 (0.009)***	-0.144 (0.007)***	0.005 (0.006)
Maskuline karaktertræk (BSRI-M)	0.007 (0.011)	0.070 (0.009)**	-0.028 (0.008)
Feminine karaktertræk (BSRI-F)	0.000 (0.020)	0.050 (0.017)	0.034 (0.015)
	$R^2 = 0.086$	$R^2 = 0.153$	$R^2 = 0.091$

* .05 > p > .01
 ** .01 > p > .001
 *** p ≤ .001

Resultater

Maskulinitetsidealer og aleneløft (ambulancereddere)

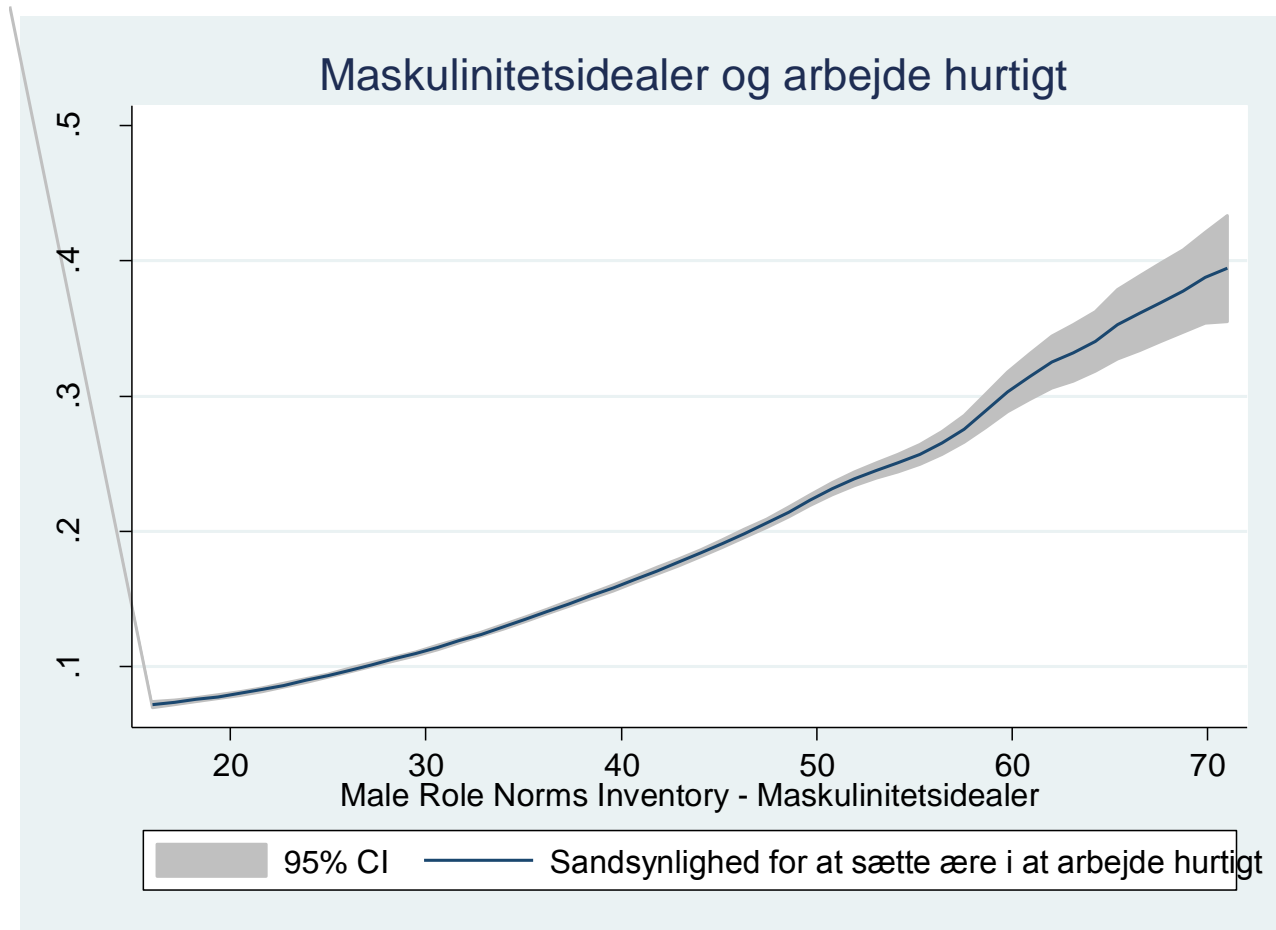

Sandsynligheden for aleneløft er lavest for de der er mest uenige i de traditionelle maskulinitetsidealer – i denne gruppe rapporterer 6% at have løftet alene.

For dem der scorer over den 95. percentil på MRNI har 17% løftet alene.

Resultater

Maskulinitetsidealer og arbejde hurtigt (slagteriarbejdere)

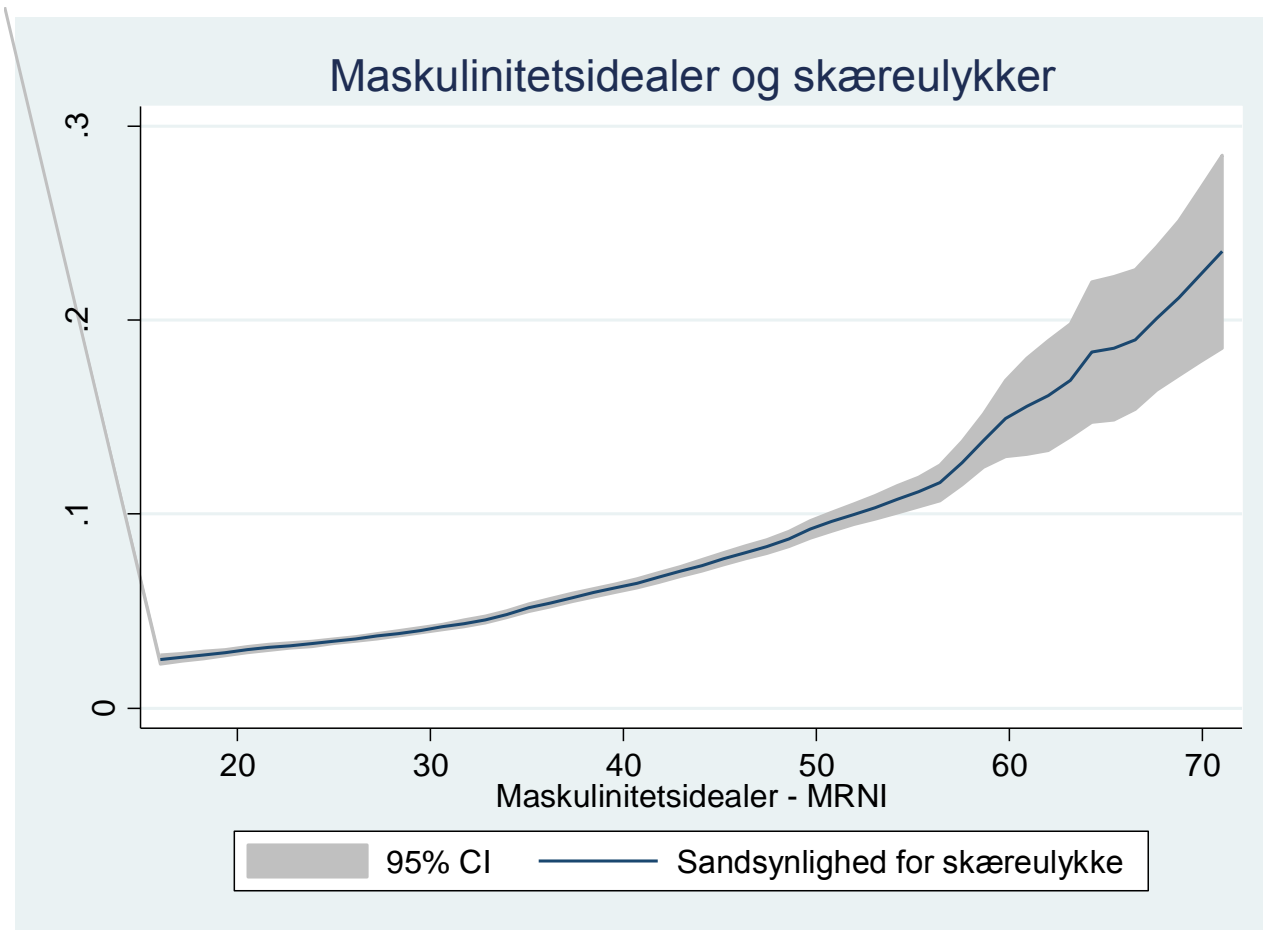

Sandsynligheden for at sætte en ære i at arbejde hurtigere end kollegaerne stiger støt i takt med mere traditionelle maskulinitetsidealer.

For dem der scorer over den 95. percentil på MRNI har 17% løftet alene.

Resultater

Maskulinitetsidealer og skæreeulykker (slagteriarbejdere)

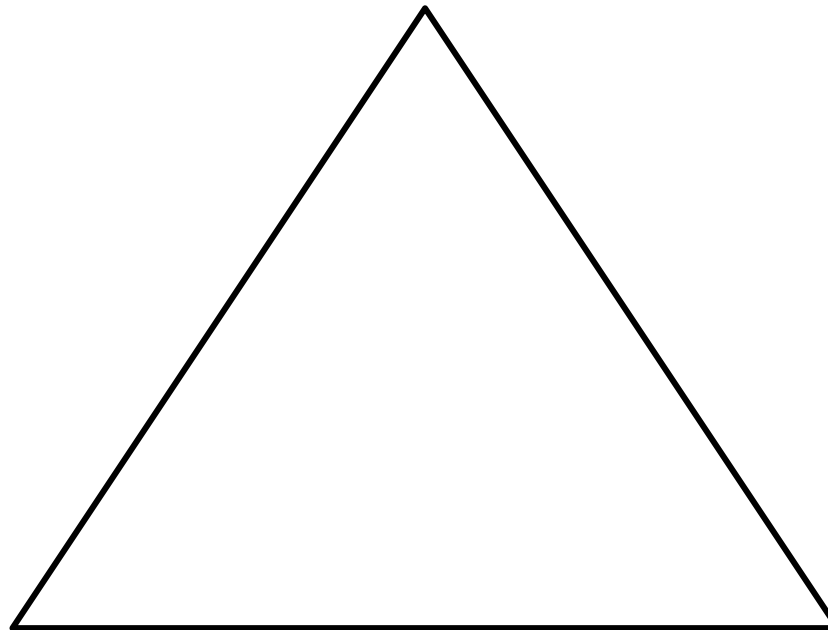
Sandsynligheden for at komme ud for en skæreeulykke stiger også i takt med mere traditionelle maskulinitetsidealer.

For dem der scorer højest på MRNI er sandsynligheden 14%

KVALITATIVE INDSIGTER

Ambulancearbejdets situerede sikkerhedstrekanter

At maksimere egen sikkerhed
(Sikkerheds-imperativ)

At løse opgaven optimal
(Fagligt-imperativ)

At kunne se sig selv i øjnene
(Etisk/moralsk-imperativ)

Eksterne forventninger (1)

Helterollen – Forførende, farlig og påtrængende

I. Eksterne aktører

- Medierne

II. Organisationen og organisatoriske symboler

- Uniformen/ambulancen

”Kan du huske den historie, der var her i vinters, hvor der var en, der var kørt ud på isen i sin bil, og to brandfolk var ude og redde ham ind. Den er der blevet snakket meget om nede på stationen. **Det kan godt være de to blev hædret officielt, men blandt redningsmandskab, der er de nogle kvajpander, fordi de har ikke styr på deres egen sikkerhed.** De har taget en unødvendig risiko ved at kravle ud på isen, ved at slå ruderne ud på bilen og kravle ind i bilen. For det første fordi at, hvis du slår ruderne ud på en bil, så tager du trykket inde i kabinen, og det kan være det er det, der holdte den oppe. Og at begynde at kravle ind i bilen, jamen kan du komme ud af den inden den synker? Fordi, som vi hører fra vores dykkere bagefter, kort tid efter rev den isflage sig løs og smuttede ud i fjorden. Så er det eddermame surrøv at sidde der.” (Mads, ambulancebehandler)

Eksterne forventninger (2)

Når sikkerhedspraksis krydser klinger med kønnede forventninger

‘Ritualisering af kønnets symbolske orden’ (Gherardi 1995b: 20-26)

Jeppe: "*Der kommer to stærke mænd, så kan I lige løfte*". Det hører jeg et utal af gange. Så plejer min kommentar bare at være: om de tror deres ryg er mere værd end min. "*Nej, men kan I ikke?*". "*Nej, det kan vi ikke!*". Det er lift ellers må I sende to mand ind og hjælpe. Hvis de skal slides op eller noget.

MK: *Men det er sådan en standard kommentar?*

Jeppe: Ja, det er jo fordi, at det jo traditionelt har været meget mænd i vores branche, og kvinder indenfor det sundhedsfaglige... det er jo sådan en eller anden gammel..

Patient til ambulancereddere: "*De sidste der var her, de løftede altså bare....*"

Alternativer/omfortolkninger

For at arbejde sikkert og opretholde en foretrukket maskulinitet omfortolker ambulanceredderne spørgsmål om sikkerhed.

- *"Man kan ikke hjælpe nogen, hvis man selv kommer skade"*
- Fra Tarzan til sikkerhed som et spørgsmål om at kende og have styr på sit materiel
- Fra John Wayne til maskuline følelsesstrategier

Følelser accepteres som noget, der skal håndteres, for at kunne klare arbejdet.

"Vi kan alle komme ud for noget grimt" "Vi kender vores kolleger".

Ofte håndteres følelser indirekte via jokes eller ledende spørgsmål:

"Hvad var det for en tur I havde i onsdags?" "ikke noget hygge, hygge lad os sidde os ned og snakke" → Mulighed for at bevare "maskulint ansigt"

Pointer

- Sikkerhedsarbejde indenfor organisationer foregår i relation til kulturelle (køns)normer og (kønnede)forventninger udenfor organisationen
- Hvis sikkerhedspraksis foreskriver andre eller anderledes normer, skal sociale identiteter og roller forhandles på ny → potentielle kampe og modstand
- Jo stærkere intern kultur (kontrol, solidaritet, engagement og skripter), jo større sandsynlighed for praksis kan forandres

Konklusioner

1. Mænd med mere traditionelle maskulinitetsidealer har en mere risikobetonet indstilling til sikkerhedsreglerne, de løfter oftere patienter alene, sætter en ære i at arbejde hurtigere end deres kollegaer og kan derfor komme ud for blandt andet skæreulykker
2. Der er kun 10% af deltagerne i MARS-undersøgelsen som har så traditionelle maskulinitetsidealer at de har en større risiko end de øvrige ift deres sikkerhedspraksis
3. Maskulinitet påvirkes ikke kun af mændenes egen holdninger og værdier – omverdenens forventninger om bestemte (kønnede) måder at handle på kan også anspore mænd til at handle usikkert.
4. Der findes maskulinitetsidealer, som *ikke* står i modsætning til sikkert arbejde – men hvor det at arbejde sikkert bliver en naturlig del af at være maskulin
5. Udvikling vs. afvikling af maskulinitet

GRUPPEDISKUSSION

Spørgsmål til diskussion

1. Har I selv eksempler på sikkerhedsovertrædelser eller vanskeligheder ved at implementere nye sikkerhedsprocedurer pga. noget der formentlig har at gøre med maskulinitet?
2. Afvikling vs. udvikling af maskulinitet?
 - a) Hvordan undgår man at lave sikkerhedsinitiativer, som direkte eller indirekte problematiserer eller forsøger at nedbryde/afvikle bestemte former for maskulinitet? Hvordan kan man i jeres branche sikre, at de mænd der abonnerer på maskulinitetsformer, der har negative sikkerhedskonsekvenser får mulighed for at omforme/udvikle deres maskulinitet?
 - b) Hvordan undgår man, at eksterne aktørers forventninger til bestemte former for maskulinitet direkte eller indirekte ansporer mændene til at overtræde sikkerhedsregler? (jf eksemplet med sygeplejerskerne og ambulanceredderne)
3. Hvilke andre arbejdsmiljøproblematikker tænker I maskulinitet (og køn mere bredt) kunne være en interessant optik ift?